

En förhastad slutsats

Av den enkla observationen att Sveriges färdigvaruexport till u-länder ligger under genomsnittet för i-länderna kan man inte dra slutsatsen att det skulle finnas en outnyttjad marknadspotential, skriver Carl Hamilton med anledning av en nyutkommen bok av Marian Radetzki. □

I sin nyligen utgivna bok, *Sverige och den tredje världen*, gör Marian Radetzki följande sammanfattning av Sveriges handel med u-länderna: "Den främsta slutsats som kan dras av de resonemang och siffror som presenterats här är att svensk färdigvaruexport är starkt underrepresenterad på många viktiga u-landsmarknader, och att *följaktligen* (min kursivering) goda möjligheter borde finnas att öka de svenska marknadsandelarna i dylika länder" [Radetzki 1980; s 84].

Av den enkla observationen att Sveriges färdigvaruexport till u-länder ligger under genomsnittet för i-länderna kan man dock inte dra Radetzki's slutsats att det "följaktligen" skulle finnas en "outnyttjad marknadspotential" (s 20) för svensk export till u-länderna. Huruvida Sverige är framgångsrikt eller inte beror t ex på om vårt utbud, "meny", av industriella exportvaror överensstämmer med vad u-länderna efterfrågar. Så t ex har u-ländernas import av elektroniska produkter vuxit lavinartat under 1970-talet. (De används i sin tur som insatsvaror i u-landernas export av kontorsmaskiner, telekommunikationsutrustning, radio- och TV-apparater, etc.) Det är framför allt Japan och USA som stått för leveranser av dessa produkter. Eftersom Sverige inte har samma "elektronikintensiva" industristruktur som t ex Japan och USA har vi inte heller förmått sälja lika mycket elektroniska produkter som dessa länder. Resonemanget om elektroniska produkter skall bara ses som en illustration av svårigheten med

att dra Radetzki's slutsats från ett studium av marknadsandelar. Dessutom, om Radetzki's metod är korrekt skulle Sverige ha en "negativ" marknadspotential i t ex Norge, eftersom vi är våldsamt överrepresenterade i den norska importen jämfört med genomsnittet för alla i-länder. Ingen torde dock vilja hävda att det faktum att Sverige varit framgångsrik som exportör till Norge skulle ligga oss i fatet vid framtida exportansträngningar på denna marknad.

Anledningen till ovanstående påpekanden är inte någon lust till akademisk tråta utan skall ses som en varning för att dra slutsatsen av Radetzki's bok att staten bör ge ökade subventioner, "blandade krediter", eller annat stöd till svensk u-landsexport (eller svensk export överhuvudtaget). Våra struktur- och betalningsbalansproblem kommer inte närmare sin lösning genom ökat selektivt stöd till exportindustrin. (Detta har för övrigt tidigare utretts i *Ekonomisk Debatt* [Hamilton och Svedberg 1977].)

Men, frågar sig kanske någon, ligger Sverige bra eller dåligt till i sin handel med u-landerna? Ett blygsamt försök att studera strukturella samband i olika i-länders industrivaruhandel med de icke-oljeexporterande u-landerna (NOPEC) har faktiskt nyligen gjorts [Hamilton och Kreinin 1980]. Ett resultat av undersökningen, baserad på perioden 1962-76, är att det finns en strukturellt betingad tendens till att NOPEC skaffar sig ett *exportöverskott* (industrivaror) på USA, Kanada, Italien och Storbritannien och samtidigt skaffar sig ett *importöverskott* i industrivaruhandeln med Japan, Benelux och, baserat på delperioden 1970-76, även Frankrike och Skandinavien. Om t ex Skandinavien under denna period hade en BNP-ökning på en procent ökade dess industrivaruimport från NOPEC med 1,3 procent. Om, å andra sidan, NOPEC hade en BNP-ökning på en procent ökade dess import från Skandinavien med 1,7 procent. Alltså: vid lika

stor BNP-tillväxt hos båda handelspartnerna (eller större i NOPEC), uppstår – vid oförändrat handelsmönster – ett allt större exportöverskott i de skandinaviska länderna. Även utan exportsubventioner!

*Carl Hamilton**

Referenser

- Hamilton, C. och Kreinin, M., [1980], "The structural pattern of LDCs trade in manufactures with individual and groups of DCs" utkommer i *Weltwirtschaftliches Archiv* under 1980. (Kan dessförinnan beställas på tel 08-15 01 60/1072.)
- Hamilton C. och Svedberg, P., [1977], "Skattestöd till svensk export?", *Ekonomisk Debatt*, årg 4, nr 1.
- Radetzki, M., [1980], *Sverige och den tredje världen*, SNS, Kristianstads Boktryckeri AB.

* Författaren är Ph D och verksam som forskare vid Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet.